

Số: 429/ CV-ĐLSHN

Hà Nội, ngày 15 tháng 09 năm 2016

V/v: Tập hợp ý kiến phản ánh thực trạng
đang gây trở ngại hoạt động hành nghề
luật sư

Kính gửi: Ủy ban Tư pháp Quốc hội

Trong thời gian qua, Đoàn luật sư thành phố Hà Nội đã nhận được rất nhiều văn bản kiến nghị của các luật sư thành viên phản ánh về việc các cơ quan tiến hành tố tụng và các cá nhân, tổ chức khác có hành vi gây cản trở đến quá trình hoạt động hành nghề luật sư, vi phạm quy định của pháp luật và một số quy định chưa phù hợp. Thể hiện ở một số trường hợp sau:

1. Cản trở luật sư khi tham gia tố tụng:

- Việc cấp giấy chứng nhận người bào chữa, giấy chứng nhận người bảo vệ quyền quyền và lợi ích hợp pháp của đương sự, theo quy định của pháp luật thì cơ quan tiến hành tố tụng phải cấp giấy chứng nhận cho luật sư trong thời hạn là 3 ngày kể từ khi nhận được đầy đủ hồ sơ theo quy định của pháp luật. Nhưng thực tế rất ít khi cơ quan tiến hành tố tụng thực hiện đúng theo quy định này;

- Khi luật sư đã được cấp giấy chứng nhận người bào chữa thì cơ điều tra phải có thông báo thời gian xét hỏi bị can để luật sư bố trí thời gian cùng tham gia, nhưng quy định này hầu như cũng không được đáp ứng;

- Trường hợp bị can đang bị tạm giam, tạm giữ mà người nhà mời luật sư thì nhiều trường hợp cơ quan điều tra trả lời là bị can, bị cáo không có nguyện vọng mời luật sư. Tuy nhiên, khi ra tòa bị cáo trình bày do điều tra viên áp đặt, khống chế buộc phải viết đơn từ chối luật sư. Những trường hợp này, luật sư yêu cầu cơ quan điều tra bố trí để luật sư cùng điều tra viên gặp bị can tại trại giam làm rõ có đúng nguyện vọng của bị can hay không thì đều bị từ chối;

- Trong giai đoạn truy tố và xét xử, luật sư vào trại tạm giam gặp bị cáo thì bị khống chế về thời gian không quá 01 giờ (thậm chí với quy định này nhiều khi cán bộ trại giam chỉ cho luật sư gặp bị can, bị cáo không quá 15 phút). Nhưng Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán gặp bị can, bị cáo thì không bị giới hạn về thời gian. Như vậy, quy định này cũng cần được hủy bỏ để đảm bảo quyền hành nghề của luật sư. Đồng thời, khi luật sư gặp bị can, bị cáo lại bị bố trí cảnh sát hoặc cán bộ an ninh giám sát tại phòng mà luật

sư đang làm việc với bị can, bị cáo; do đó hạn chế rất lớn đến lời trình bày của bị can, bị cáo đối với luật sư;

- Nhiều hoạt động tố tụng khi luật sư đã được cấp giấy chứng nhận người bào chữa nhưng cơ quan tiến hành tố tụng không mời luật sư tham gia, như bắt bị can để tạm giam, khám xét, khám nghiệm hiện trường, xem xét dấu vết, thực nghiệm điều tra, giám định tử thi;...

- Khi luật sư tham gia các hoạt động theo quy định của pháp luật (đặc biệt là bào chữa hoặc bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp tại tòa) thì bị một hoặc một số người hành hung, xúc phạm danh dự, nhân phẩm của luật sư. Tuy nhiên, cùng tính chất vụ việc, nếu xảy ra đối với cán bộ Tòa án, Viện kiểm sát, Cơ quan điều tra thì bị xử lý ngay, nhưng đối với luật sư thì không được các cơ quan có thẩm quyền giải quyết, chỉ khi gây thương tích mới được xem xét xử lý;

- Theo Điều 27 Luật Luật sư thì giấy chứng nhận người bào chữa, giấy chứng nhận người bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho đương sự được cơ quan tiến hành tố tụng cấp một lần và có giá trị trong suốt quá trình tiến hành tố tụng (điều tra, truy tố, xét xử sơ thẩm, phúc thẩm). Tuy nhiên, nhiều cơ quan tiến hành tố tụng không chấp nhận điều này hoặc không cấp nữa, hoặc yêu cầu phải cấp tiếp theo giai đoạn tố tụng. Vấn đề này gây nhiều trở ngại cho luật sư khi làm thủ tục gặp bị can ở giai đoạn truy tố và xét xử tại trại tạm giam;

- Việc sao chụp tài liệu (những tài liệu về tố tụng trong giai đoạn điều tra và hồ sơ tài liệu của vụ án trong giai đoạn truy tố và xét xử) cũng gây nhiều khó khăn, làm tốn kém thời gian, chi phí đi lại, ăn ở trở ngại cho luật sư,

- Tại phiên tòa cũng không ít trường hợp gây trở ngại cho luật sư như; có trường hợp không cho luật sư đưa máy tính xách tay, điện thoại, cặp tài liệu... vào phiên tòa; gặp bị cáo tại phiên tòa, ghi âm, quay phim, chụp ảnh (làm chứng cứ ở phiên tòa xét xử công khai); đề xuất của luật sư, xét hỏi, tranh tụng, bản án ghi không đầy đủ ý kiến của luật sư khi xét hỏi, bào chữa, tranh tụng. Quan điểm của luật sư đúng pháp luật nhưng không được Hội đồng xét xử chấp nhận. Đó cũng là một trong những nguyên nhân dẫn đến oan sai.

Tất cả những vi phạm trên, chưa có chế tài đối với cơ quan và cá nhân tiến hành tố tụng, nên sự việc vi phạm vẫn tiếp tục xảy ra.

2. Vai trò của luật sư trong thu thập chứng cứ

Luật sư được quyền áp dụng các biện pháp theo quy định của pháp luật để thu thập chứng cứ. Tuy nhiên, trên thực tế các cơ quan tiến hành tố tụng với tư cách là cơ quan

nhà nước bảo vệ pháp luật thì được các tổ chức và cá nhân cung cấp, nếu không cung cấp sẽ bị xử lý theo quy định của pháp luật; nhưng đối với luật sư yêu cầu, đề nghị các cơ quan hoặc cá nhân cung cấp hồ sơ tài liệu (trừ bí mật nhà nước và bí mật đời tư), nhưng họ không cung cấp thì cũng chưa có chế tài để đảm bảo cho luật sư thu thập chứng cứ.

3. Các hoạt động của luật sư trong lĩnh vực tư vấn pháp luật, giải quyết khiếu nại

Luật sư được quyền nhận ủy quyền của đương sự, tư vấn làm việc với cơ quan có thẩm quyền khi xét khiếu nại của cá nhân hoặc tổ chức. Tuy nhiên nhiều cơ quan hành chính nhà nước, cơ quan và tổ chức khác lại không tiếp, không cung cấp tài liệu và không cho luật sư tham gia, thậm chí còn cho rằng luật sư chỉ đi bào chữa tại tòa án (có trường hợp là ý kiến của Chủ tịch huyện), gây rất nhiều cản trở cho hoạt động của luật sư trong lĩnh vực này.

Kiến nghị của luật sư, tổ chức hành nghề luật sư đến các cơ quan chưa được xem xét giải quyết triệt để, đùn đẩy vòng vo hoặc trả lời “*không có văn cứ để xem xét giải quyết*” nhưng không được phân tích làm rõ đúng, sai và xử lý.

4. Pháp luật hiện chưa quy định rõ ràng về vai trò của luật sư, tư vấn, kiến nghị, tham gia tố tụng trong trường hợp giám đốc thẩm, tái thẩm dẫn đến việc gặp gỡ bị án đang thi hành án cải tạo rất khó khăn và hầu như các phiên tòa giám đốc thẩm, tái thẩm chưa có quy định cụ thể luật sư tham gia phiên tòa.

5. Theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự 2015 đang được xem xét sửa đổi một số nội dung; thì cần thiết phải sửa đổi thủ tục đăng ký người bào chữa, người bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho đương sự vì quy định mới này càng gây khó khăn trở ngại cho luật sư, bị can, bị cáo và đương sự. Cụ thể là phải cần chính quyền địa phương xác nhận người thân của bị can, bị cáo, phải có công chứng Giấy CMND, công chứng Thẻ luật sư, đồng thời luật sư và đương sự phải cùng có mặt tại cơ quan tiến hành tố tụng để đăng ký: Nếu quy định như thế này sẽ làm tốn kém kinh phí, thời gian của luật sư và đương sự. (Ví dụ bị can, bị cáo bị cơ quan tố tụng ở các tỉnh phía nam xử lý, nhưng người nhà lại ở Hà Nội, vậy thì luật sư và người thân phải đi vào tỉnh đó để đăng ký người bào chữa hoặc người bảo vệ quyền hợp pháp). Đây là vấn đề mới nhưng gây nhiều trở ngại cho luật sư, tốn kém cho đương sự.

6. Việc giải quyết khiếu nại tố cáo đối với luật sư khi hành nghề theo quy định của Luật Tố cáo, Luật Khiếu nại, Luật Luật sư, Điều lệ Liên đoàn luật sư Việt Nam và Quy chế xét kỷ luật luật sư của Liên đoàn luật sư Việt Nam thì những trường hợp khi luật sư hoặc tổ chức hành nghề luật sư ký kết hợp đồng dịch vụ pháp lý với đương sự; nếu có khiếu nại, tố cáo thì các cơ quan nhà nước, tổ chức phải chuyển về đoàn luật sư nơi luật sư là thành viên xem xét, nếu: Tranh chấp hợp đồng dịch vụ pháp lý thì Đoàn luật sư trả

lời khiếu nại hướng dẫn khởi kiện đến tòa án giải quyết; nếu vi phạm quy tắc đạo đức luật sư thì Đoàn luật sư xem xét kỷ luật; nếu có dấu hiệu hình sự thì đoàn luật sư chuyển đến cơ quan điều tra xem xét. Nhưng tình trạng lâu nay nhiều trường hợp đương sự gửi đơn khiếu nại tố cáo đến cơ quan điều tra thì được tiến hành thụ lý mà không phối hợp với đoàn luật sư, dẫn đến gây nhiều ý kiến bức xúc của luật sư trong trường hợp này.

Theo quy định của pháp luật thì luật sư được quyền bào chữa cho bị can, bị cáo với bất kỳ tội danh nào. Tuy nhiên lâu nay tình trạng một số luật sư bào chữa cho các bị can, bị cáo bị khởi tố, truy tố, xét xử về nhóm tội “xâm phạm an ninh quốc gia” thì cũng bị dị nghị như luật sư có hành động chống đối nhà nước; dẫn đến rất nhiều luật sư e ngại khi nhận bào chữa cho bị can, bị cáo trong những trường hợp này. Đồng thời gây nên dư luận thiếu bình đẳng, mất dân chủ trong việc mời người bào chữa và hành nghề luật sư.

Trên đây là một số ý kiến tổng hợp mà Ban Chủ nhiệm nhận được phản ánh từ các luật sư thành viên trong thời gian qua, Đoàn luật sư thành phố Hà Nội xin báo cáo Ủy ban Tư pháp Quốc hội xem xét và kiến nghị đến các cơ quan liên quan để hoạt động hành nghề luật sư được đảm bảo thực hiện theo đúng quy định của pháp luật, góp phần bảo vệ công lý.

(Xin gửi kèm các tài liệu chứng minh vụ việc)

Trân trọng!

Nơi nhận;

- Như trên;
- Bộ Tư pháp (để b/c);
- Liên đoàn luật sư Việt Nam (để b/c);
- Sở Tư pháp TP. Hà Nội;
- PA 83- Công an TP. Hà Nội;
- LS Nguyễn Văn Chiến – ĐBQH, Chủ nhiệm ĐLSTP. HN;
- Các PCN, TV BCN;
- Website ĐLS;
- Lưu VPĐ.

**TM. BAN CHỦ NHIỆM
PHÓ CHỦ NHIỆM
TRƯỞNG BAN BẢO VỆ QLLS**

Tiến sĩ, Luật sư Trần Đình Triển